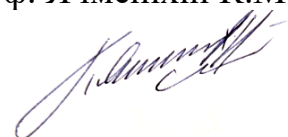

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ ТА СОЦІОГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН ІМЕНІ О.М. ЛАЗАРЕВСЬКОГО**

Кафедра всесвітньої історії та міжнародних відносин

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри проф. Ячменіхін К.М.

28 серпня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«НОВА ІСТОРІЯ КРАЇН АЗІЇ ТА АФРИКИ XVII - XVIII СТ.»
Спеціальність 032 ІСТОРІЯ ТА АРХЕОЛОГІЯ

2020–2021 навчальний рік

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Протокол № 1 від 28 серпня 2020 року

Розробник програми: доктор історичних наук, доцент, професор кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин Кондратьєв Ігор Вікторович.

Мова навчання – українська.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни «Нова історія країн Азії та Африки XVII - XVIII ст.» полягає у формуванні у здобувачів освіти компетентностей в галузі історичної та гуманітарної освіти, набуття практичних навичок вивчення та викладання історичної науки на основі усвідомлення закономірностей та характеру історичного процесу, розвитку наукового аналізу та оволодіння практичних навичок роботи з історичними джерелами та науковою літературою.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- ознайомлення із особливостями історичного, культурного, національного розвитку, соціально-економічними проблемами, закономірностями та характером історичних подій;
- розвиток навичок наукового аналізу, спрямованих на забезпечення самостійного осмислення закономірностей історичного процесу;
- оволодіння студентами практичних навичок роботи з історичними джерелами і науковою літературою;
- формування умінь застосовувати набуті знання для орієнтації в громадсько-політичному житті та оцінки суспільних явищ і подій;

Предметом вивчення навчальної дисципліни є політичні, соціальні, культурні та економічні процеси, що тривали в країнах Сходу у XVII - XVIII ст.

Програма навчальної дисципліни складається з двох змістових модулів:

1. Далекосхідна цивілізація та країни Південно-Східної Азії у XVII - XVIII ст.
2. Південна Азія та ісламський світ у постсередньовічний період.

Обсяг дисципліни

	Денна форма	Заочна форма
Кількість кредитів ECTS	3,5	3,5
Кількість годин:	105	105
- лекції	20	6
- практичні / семінарські	16	4
- лабораторні	-	-
- індивідуальні завдання	-	-
- самостійна робота студента	69	95

Статус навчальної дисципліни _____ обов'язкова _____

Очікувані результати навчання (програмні результати навчання, загальні та спеціальні компетентності), що формуються у процесі вивчення дисципліни «Нова історія країн Азії та Африки XVII - XVIII ст.»:

ЗК 03. Здатність активно вчитися впродовж життя й оволодівати інноваційними стратегіями навчання.

ЗК 04. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 06. Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології.

ЗК 08. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 09. Здатність бути критичним і самокритичним.

СК 01. Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності.

СК 02. Усвідомлення відмінностей в історіографічних поглядах різних періодів та в різних контекстах.

СК 04. Здатність використовувати у професійній діяльності наукові праці та інформаційно-довідкові видання (бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи тощо), сучасні інформаційно-пошукові системи.

СК 05. Здатність відшуковувати необхідні для освітньої та наукової діяльності історичні джерела (архівні та опубліковані документи, етнографічні, картографічні матеріали, музейні експонати, археологічні артефакти і т. п.).

СК 08. Здатність використовувати у фаховій діяльності знання гуманітарних та соціальних наук, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.

СК 09. Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати і обговорювати результати наукових досліджень.

СК 10. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією.

СК 13. Здатність визначати причинно-наслідкові зв'язки розвитку людської цивілізації, основні етапи її становлення.

СК 14. Здатність визначати загальні закономірності та особливості історичного розвитку країн світу, визначати місце історії України у контексті світової історії.

Результати навчання

ПРН 01. Знати найважливіші факти історичного минулого українського народу і історії людства загалом, а також мати більш глибокі знання про певний історичний період або проблему.

ПРН 02. Розуміти контекст і причини відповідних історичних подій та використовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 03. Знати основні підходи до вивчення вітчизняної та світової історії, принципи і методи історичного пізнання, основні типи і види історичних джерел.

ПРН 04. Володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, професійно оперувати науковими термінами, прийнятими у фаховому середовищі.

ПРН 05. Вміти працювати з письмовими, речовими, етнографічними, усними, архівними та іншими історичними джерелами.

ПРН 06. Виявляти взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, аналізувати суспільні процеси в історії України у контексті європейської та світової історії.

ПРН 07. Розуміти і виявляти відмінності в історіописанні, поглядах на минуле представників різних епох та у різних контекстах.

ПРН 08. Брати участь у плануванні та виконанні наукових досліджень у сфері історії, презентувати результати досліджень, аргументувати висновки.

ПРН 11. Здійснювати аналіз ситуацій з урахуванням історичного контексту та/або історичних передумов.

ПРН 13. Розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот, ефективно співпрацювати з носіями різних історичних та культурних цінностей.

ПРН 15. Застосовувати набуті спеціальні компетентності на широкому громадсько-політичному та суспільному рівнях, аргументувати важливість соціальних функцій історика в сучасному суспільстві.

Критерії оцінювання результатів навчання

а) робота на практичному занятті

Усна відповідь, доповідь, виконання завдань
на практичному занятті

до 5 балів

Активність (доповнення, запитання)

до 2 балів

б) самостійна робота

до 5 балів

в) робота на лекціях

до 2 балів

г) відповідь на екзамені

до 30 балів

Робота на практичному занятті оцінюється за такими критеріями: 4-5 балів – здобувач освіти у повному обсязі опрацював програмовий матеріал, має глибокі та міцні знання, упевнено оперує набутими знаннями, робить аргументовані висновки; може узагальнювати та застосовувати набуті знання; 3 бали – відповідь містить незначні неточності; 2-3 бали – студент може відтворити основні положення програмового матеріалу, його відповідь неповна; 1 бал – студент доповнює відповіді своїх товаришів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
83 – 89	B	добре	
75 – 82	C		
68 – 74	D	задовільно	
60 – 67	E		
35 – 59	F _x	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Структура та тематичний план навчальної дисципліни

Змістовий модуль I

Тема 1. Вступ до курсу. Предмет та завдання курсу. Основні історіографічні проблеми курсу. Етапи і напрямки розвитку вітчизняного сходознавства. Нові підходи до вивчення історії країн Сходу в 90-і рр. XX ст. Українське сходознавство: доробок минулого і сучасний стан.

Специфіка розвитку цивілізацій Сходу в XVII – XVIII ст. Соціально-економічний розвиток, політичний устрій та культура країн Сходу. Нерівномірність розвитку окремих регіонів та країн.

Політична карта Сходу XVII – XVIII ст. (загальна характеристика). Початок колоніальної експансії європейських країн: проникнення в Індонезію, Індію, Африку. Європейські Ост-Індські компанії – спільне та відмінне. Методи і форми експлуатації.

Тема 2. Імперія Цін у другій половині XVII – XVIII ст.

Загальна характеристика Китаю на етапі раннього нового часу. Селянські війни першої половини XVII ст. Маньчжурське завоювання Китаю (1644 р.) та утворення Цінської імперії.

Державно-політичний устрій Китаю. Внутрішня політика династії Цін у XVII – XIX ст. Роль та значення імператорської влади. Соціальні відносини в маньчжурському Китаї, становий лад. Становище армії. Панування конфуціанської ідеології. Розвиток даосизму та буддизму, проникнення до країни християнства.

Економічні відносини. Аграрна політика. Міста та міське населення. Розвиток ремесла та торгівлі. Роль держави в економіці.

Зовнішня політика Китаю. Концепція «серединної імперії» (китаєцентризм). Територіальні загарбання Цінів. Причини закриття країни. Причини, зміст і значення політики «самоізоляції». «Закриття» країни 1757 р.

Зовнішня політика Китаю у XVII-XVIII ст. Політика європейських країн щодо Китаю у XVII-XVIII ст. Російсько-китайські війни. Цінська династія та Великий Степ.

Криза традиційного суспільства у Китаї наприкінці XVIII ст. Боротьба китайського народу проти Цінської династії. Таємні товариства. Народні повстання.

Культура Китаю XVII - XVIII ст.

Тема 3. Японія доби сьогунату Токугава.

Загальна характеристика пізньосередньовічної Японії. Перші зв'язки між Японією і Європою, діяльність християнських місіонерів. Передумови і причини виникнення Сьогунату Токугава (1603 р.), громадянські війни.

Економічний розвиток Японії в XVII-XVIII ст. Аграрні відносини і форми феодалної експлуатації. Міста, ремесло, торгівля. Особливе становище японської торгової буржуазії. Розвиток політики закриття країни (сакоку).

Система управління імперією. Сьогун та імператор. Становий лад, роль та значення самурайства, особливість управління князівствами. Зовнішня політика Токугава. Причини «закриття країни». Японська культура періоду Токугава.

Загострення кризи феодальних відносин наприкінці XVIII – на початку XIX ст.

Тема 4. Корея у XVII – XVIII ст.

Загальна характеристика держави Чосон у постсередньовічний період. Вплив Китаю. Політичний лад країни. Корея за умов боротьби придворних клік. Реформи Йонджо.

Чосон під владою андонських Кімів. Правління тевонгуна Лі Хаина. Боротьба за збереження режиму самоізоляції. Канхваський договір та його наслідки.

Економічний розвиток Кореї у XVII-XVIII ст. Аграрні відносини і форми експлуатації. Міста, ремесло, торгівля.

Тема 5. Південно-Східна Азія у XVII – XVIII ст.

Південно-Східна Азія у XVI – XVII ст. Занепад давніх держав. Національні та релігійні протиріччя в Бірмі. Посилення тайських держав. Поява Лансангу. Специфіка південного та північного В'єтнаму, китайських вплив. Роль буддизму, як державної релігії.

Контакти з європейцями, початок боротьби з європейською експансією. Острівні держави – як перші європейські колонії. Роль ісламу в регіоні.

Соціально-економічний і політичний розвиток Філіппін у XVI – XVII ст. Встановлення іспанського колоніального режиму на Філіппінах.

Соціально-економічний і політичний розвиток Індонезії у XVI – XVII ст. Португальська і голландська агресія проти Індонезії і початок колоніальних загарбань. Перетворення Індонезії в голландську колонію. Англо-голландське суперництво в Індонезії наприкінці XVIII – на початку XIX ст.

Держави Яви: Бантам і Матарам. Встановлення голландського панування. Політика Ост-Індської компанії: система монокультур та її наслідки. Повстання Діпоногеро. Англо-голландське суперництво.

Змістовий модуль II

Тема 6. Імперія Великих Моголів у XVII – XVIII ст.

Криза імперії у XVII – XVIII ст. Державний устрій та політичний лад. Останні великі правителі – Аурангзеб (1658-1707 рр.). Занепад військово-ленної системи. Розпад імперії Великих Моголів. Антимогольські рухи XVI – XVII ст. Національно-релігійні рухи сікхів, джатів, маратхів і утворення національних держав у різних регіонах субконтиненту.

Система аграрних відносин. Індійська община. Ремісництво. Особливості індійських міст. Кастова та варнова системи та її вплив на суспільство. Національно-релігійні особливості.

Зовнішня політика Великих Моголів. Торгівля з англійцями. Діяльність Ост-Індських компаній. Початок перетворення Індії в колонію (XVII – XVIII ст.). Погіршення зовнішньополітичного становища. Напади Надір-шаха та афганців. Діяльність Ост-Індських компаній. Англо-французьке суперництво. Методи колоніальної політики. Аграрні та податкові реформи. Територіальні завоювання британців XVIII ст.

Тема 7. Криза Османської імперії у XVII – XVIII ст.

Територія та населення Османської імперії у середині XVII ст. Політичний лад Османської імперії. Система управління імперією. Деспотичний режим султанів-халіфів. Адміністративний устрій. Занепад військово-тімарної системи. Соціальна структура та становий лад. Роль релігійного фактору, становище християн в імперії.

Причини занепаду Османської імперії у другій половині XVII – XVIII ст. Криза політичної та соціальної системи, економічна криза. Міста. Розвиток ремесла і торгівлі.

Зовнішні поразки імперії у XVIII ст. Криза турецької експансії. Початок боротьби поневолених народів за визволення. Поява «східного питання».

Арабські країни у XVII – XVIII ст. Соціально-економічний лад арабських країн. Об'єднавчий рух арабських племен. Релігійне вчення ваххабітів.

Тема 8. Центральна (Середня) Азія у XVII – XVIII ст.

Постсередньовічна Центральна (Середня) Азія. Казахські жузи, специфіка державності. Бухарський емірат. Хівинське ханство. Кокандське ханство.

Колоніальна політика Російської імперії в Азії у XVII – XVIII ст. Територіальні загарбання на Сході.

Тема 9. Іран у XVII – XVIII ст.

Соціально-економічний розвиток Ірану. Особливості аграрних відносин. Угрупування іранських феодалів. Господарство і соціально-політична структура міста. Кочовий елемент іранського населення і національні меншини.

Державний устрій Ірану. Роль релігії та духовенства. Шиїзм. Занепад династії Сефевидів. Завоювання Надір-шаха. Перший договір з Англією (1763 р.). Утвердження монархії Каджарів у 1796р.: внутрішня та зовнішня політика. Система управління. Національна політика.

Тема 10. Афганістан у XVII – XVIII ст.

Соціально-економічні відносини в Афганістані у XVII – XVIII ст. Етнічна історія, розселення, господарство і родова організація афганських племен.

Виникнення Кандагарського та Гератського князівств, їх племенна основа, господарство і політична структура. Прихід Надір-шаха до влади в Ірані, падіння князівств.

Створення держави Дуррані, характер влади, завоювання сусідніх територій. Пуштунський і непуштунський компоненти населення афганської держави. Поєднання аграрного і кочового елементу в економіці і соціальній структурі держави.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	Денна форма						Заочна форма						
	усього	включно з					усьог	включно з					
		л	пр	лаб	інд	срс		о	л	пр	лаб	інд	срс
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовий модуль 1.													

Вступ до курсу	4					4	10	2				8
Імперія Цін у другій половині XVII – XVIII ст.	16	4	4			8	12	2	2			8
Японія доби сьогунату Токугава.	14	2	4			8	12	2	2			8
Корея у XVII – XVIII ст.	10	2				8	10					10
Південно-Східна Азія у XVII – XVIII ст.	12	2	2			8	10					10
Разом за змістовим модулем 1	56	10	10			36	54	6	4			44
Змістовий модуль 2.												
Імперія Великих Моголів у XVII – XVIII ст.	12	2	2			8	12	2				10
Криза Османської імперії у XVII – XVIII ст.	12	2	2			8	11		2			9
Центральна (Середня) Азія у XVII – XVIII ст.	14	4	2			8	12	2				10
Іран у XVII – XVIII ст.	5					5	8					8
Афганістан у XVII – XVIII ст.	2	2				4	8					8
Разом за змістовим модулем 2	49	10	6			33	51	4	2			45
Усього годин	105	20	16			69	105	10	6			89

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Заснування та внутрішній лад Цінської династії у XVII – XVIII ст.	4/2
2	Поява сьогунату Токугава.	4/2
3	Південно-Східна Азія у XVII - XVIII ст.	2
4	Імперія Великих Моголів у XVII – XVIII ст.	2

5	Криза Османської імперії у XVII – XVIII ст.	2/2
6	Центральна (Середня) Азія у XVII – XVIII ст.	2
Усього годин практичних занять		16/6

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ до курсу: - Основні історіографічні проблеми курсу; - Специфіка російської та радянської історіографії – критичний огляд; - Політична карта Сходу XVII – XVIII ст. (загальна характеристика) ; Початок колоніальної експансії європейських країн: проникнення в Індонезію, Індію, Африку. Європейські Ост-Індські компанії – спільне та відмінне. Методи і форми експлуатації.	4/8
2	Імперія Цін у другій половині XVII – XVIII ст.: - Розвиток даосизму та буддизму, проникнення до країни християнства; - Територіальні загарбання Цінів; - Культура Китаю XVII - XVIII ст.;	8/8
3	Японія доби сьогунату Токугава: - діяльність християнських місіонерів; - Японська культура періоду Токугава; - Загострення кризи феодалних відносин наприкінці XVIII – на початку XIX ст.	8/10
4	Корея у XVII – XVIII ст.: - Чосон під владою андонських Кімів. Правління тевонгуна Лі Хаина. Боротьба за збереження режиму самоізоляції. Канхваський договір та його наслідки; - Економічний розвиток Кореї у XVII-XVIII ст. Аграрні відносини і форми експлуатації. Міста, ремесло, торгівля.	8/10
5	Південно-Східна Азія у XVII – XVIII ст.: - Південно-Східна Азія у XVI – XVII ст. Занепад давніх держав. Національні та релігійні протиріччя в Бірмі. Посилення тайських держав. Поява Лансангу. Специфіка південного та північного В'єтнаму, китайських вплив; - Роль буддизму, як державної релігії; - Контакти з європейцями, початок боротьби з європейською експансією.	8/10

	- Острівні держави – як перші європейські колонії. Роль ісламу в регіоні.	
6	Імперія Великих Моголів у XVII – XVIII ст.; - Останні великі правителі; - Система аграрних відносин; - Індійська община; - Ремісництво. Особливості індійських міст; - Кастова та варнова системи та її вплив на суспільство. Національно-релігійні особливості.	8/10
7	Криза Османської імперії у XVII – XVIII ст.: - Криза політичної та соціальної системи, економічна криза; - Міста. Розвиток ремесла і торгівлі; - Зовнішні поразки імперії у XVIII ст. Криза турецької експансії; - Арабський Схід у XVII – XVIII ст. Племінні протиріччя Релігійна ситуація. Поява ваххабізму.	8/9
8	Центральна (Середня) Азія у XVII – XVIII ст.: - колоніальна політика Російської імперії в Азії у XVII – XVIII ст. Територіальні загарбання на Сході.	8/10
9	Іран у XVII – XVIII ст.: - Соціально-економічний розвиток Ірану. Особливості аграрних відносин. Угрупування іранських феодалів; - Господарство і соціально-політична структура міста; - Кочовий елемент іранського населення і національні меншини.	5/8
10	Афганістан у XVII – XVIII ст.: - Релігійна ситуація; - Племінні протиріччя.	4/8
Усього годин на самостійну роботу		69/89

Методи навчання

1. Словесні методи навчання (лекція, бесіда);
2. Практичні методи навчання (виконання творчих завдань, підготовка доповідей, презентацій);
3. Інтерактивні методи навчання (диспут);
4. Проблемний виклад матеріалу.
5. Дослідницький метод навчання.

Методи контролю

1. Усне опитування, участь у груповій роботі;
2. Творчі роботи, презентації;
3. Робота з картами.

Засоби діагностики успішності та якості навчання

- студентські проекти, презентації та виступи на практичних заняттях;
- усна відповідь;
- письмові роботи.

Розподіл балів

ЗМ 1	ЗМ 2			Разом
Т.1 – Т.6	Робота на лекціях	СР.1 – СР.2	Екзамен	100
40	20	10	До 30 балів	

Розподіл балів

Види контролю	Кількість занять	Бали	Загальна кількість балів
Робота на лекційному занятті	10	2	до 20
Робота на практичному занятті	8	5	до 40
Самостійна робота.	2	5	до 10
Екзамен			до 30
Усього:			до 100

Методичне забезпечення

1. Навчальна програма
2. Робоча програма навчальної дисципліни
3. Методичні матеріали до практичних занять.
4. Теми і завдання для самостійного опрацювання.
5. Матеріали до лекційних занять.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Поп Ю. І. Нова історія країн Азії і Африки (XVI — поч. XX ст.) – К., 2012
2. Рубель, В. А. Нова історія Азії та Африки. Постсередньовічний Схід (XVIII- друга половина XIX ст.): Навч. посіб. для студ. вузів. – К., 2007.

Допоміжна література:

1. Бродський Р.М., Єнольський З.А. Нова історія країн Азії та Африки: Період до монополістичного капіталізму (1642–1870). – К.: Вища школа, 1979.
2. Васильєв Л. История Востока: В 2-х т. Т. 2. – М., 2001.

3. Воробьев М. В. Очерки культуры Кореи. - СПб., 2002.
4. Границы Китая: история формирования. / Под ред. В.С. Мясникова, Д.Е. Степанова. – М., 2001.
5. История Китая / Под ред. А. В. Меликсетова. – М., 2002.
6. История Османского государства, общества и цивилизации / Под ред. Э.Ихсаноглу. Пер. с тур. В.Б.Феоновой; под ред. М.С.Мейера.– М., 2006. – Том I-II.
7. Лещенко Н. Ф. Япония в эпоху Токугава. – М., 2010.
8. Мак-Клейн Д.Л. От сёгуната Токугавы в XXI век. – М., 2006.
9. Павленко Ю.В. Історія світової цивілізації. Соціокультурний розвиток людства. – К., 1996.
10. Рубель В. А. Японська цивілізація: традиційне суспільство і державність. – К., 1997.
11. Сидихменов В.Я. Китай: страницы прошлого. – Смоленск, 2003.
12. Тойнбі А.Дж. Дослідження історії. Т.1-2. – К., 1995.
13. Burton Stein, David Arnold. A History of India. – Wiley-Blackwell, 2010.
14. Kent M. The Great Powers and the End of the Ottoman Empire. – London, 2005.
15. Quataert D . The Ottoman Empire, 1700-1922. – Cambridge, 2005.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

- <http://www.sno.pro1.ru/lib/> «Студенческое научное общество» → Библиотека
- <http://www.gumer.info/> «Библиотека Гумер – гуманитарные науки»
- <http://www.hist.msu.ru/ER/Text/index.html> - документи по Середньовіччю
- <http://www.world-history.ru/> - колекція книг
- <http://www.vostlit.info> - колекція книг
- http://www.igor-condr.narod.ru/pages/recom_resurs.html - Список посилань рекомендованих ресурсів на персональному сайті Кондратьєва І.В.
- <https://oriental-studies.org.ua/uk/home/> - Інститут Сходознавства НАНУ
- <https://skhodoznavstvo.org.ua/uk/about> - журнал «Сходознавство»